

DİNLE SEBASTIAN!

İnsan Anadilinde mi Sever?

FULYA CANŞEN

© KARAKARGA YAYINLARI 363

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

DİNLE SEBASTIAN!
İnsan Anadilinde mi Sever?
FULYA CAÑŞEN

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Editör: Ezgi Aksoy

Son Okuma: Devrim Yalkut

Kapak Tasarımı: Sedat Gösterikli

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

1. Baskı: Ekim 2021

ISBN: 978-625-7217-81-1

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No. 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No. 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel. (0 212) 252 22 42

Faks: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com info@karakarga.com
 karakargayayinlari karakargayayinlari
 karakargayayin

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi, Hastane Yolu Sokak

No. 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel. (0 212) 613 30 06

Matbaa Sertifika No. 48625

Destek Dükkan

Babama...

İçindekiler

<i>Kitaba Giriş</i>	7
Türk Malı Yarış Arabası?	11
Almanya'ya Giriş I	17
Berlin in Berlin	23
Almanya'ya Giriş II	31
Almanya'ya Giriş III	37
Sebastian ile Tanışma ve İlk Anlar	43
Sebastian ile Komşuluk İlişkisi	49
İnsan Anadilinde mi Sever?	57
Araya Bir Komedyen Giriyor	69
Sebastian ve Müzik	77
Sebastian ve Alman Bürokrasisi	85
Alman Türkler, Türk Almanlar, Avrupalılar ya da Dünya Vatandaşları	97
Bastian Paşa İstanbul'da	107
Sebastian İlk Türk Sevgilimle Tanışıyor	123
Sebastian İlk Alman Sevgilimle Tanışıyor	133
Kaderimde Saksofoncular Var	147
Türk Gibi Alman, Alman Gibi Türk	159
Sebastian ile Hashimoto Thyroditis	163
İçimdeki Azınlık	171
Almanya'ya Giriş IV	179

Kitaba Giriş

Aylardır bu küçük balıkçı kasabasındayım. Sabahın köründe kalkıp balkona çıkıyorum. Karşıda Midilli Adası bazen görünüyor, bazen gizleniyor. Havada bir tek balıkçıların telaşı asılı. Takaların sesleri belli bir ritmi tutturunca bu telaş da kayboluveriyor. Midilli'ye rağmen deniz uçsuz bucaksız olsa da ben kendimi, dünyaya etrafi kapalı bir gözlükten bakıyormuşum gibi hissediyorum. Bütün vücudumu saran neopren bir balıkadam kıyafeti içindeyim sanki. Sıyırıp çıkarsam üzerimden daha rahat nefes alacakmışım gibi geliyor ama yapamayacağımdan korkup denemiyorum bile. Ya da kıştan kalma bir grip dalgası çarpıyor sanki yüzüme, gözlerime, göğsüme, ellerime. Yatağa girip uyusam, terleşem geçecek. Aylardır geçmiyor. Bir ayrılık acısı değil bu. Şaşkınlık. Uzun upuzun bir yolculuktan dönmenin sancılı yabancılığı. Oysa burası benim memleketim, burası benim geçmişim, anam, babam, babaannem. Burası güneşin tenimle oynaştığı, denizin hayatın bütün kasvetini silip süpürdüğü, insanların sadece dostça gülümsediği bir küçük sahil kasabası. Türkiye'nin en demokrat, en aydın ve en hoşgörülü köşesi olmaktan hiç vazgeçmeyen bir cennet. Ben şimdi yirmi yıl sonra bu cennetteki varlığımı, aslında bu cennetten kaçışımı, burayı başka cennetlerle aldatışımı sorguluyorum.

Bir gün beni bu sorgulamaya iten her duruma ve kişiye, özellikle de Alman sevdiğim Sebastian'a teşekkür edeceğimi de biliyorum. Ama şimdilik onu, onları kaybettiğim sanısıyla içim acıyor. Sebastian! Türkiye'de herkese, gözücuyla da olsa izlediği Brezilya

dizilerini anımsatan Uşak Sebastian. Annem anlatmıştı, televizyonda bir komedi programında izlemiş. Evdeki uşağa ısrarla Sebastian diye hitap ediliyormuş, uşak da inatla, “Beyim benim adım Sebastian değil, Memet, Me-met. Bildiğin Memet işte” diye sinir krizi geçiriyormuş. Gözümün önüne gelen sahne bu karmaşık ruh halimle bile beni güldürmeyi başarıyor. Adının Brezilya dizileri sayesinde Türkiye’de bir fenomene dönüştüğünü Sebastian’a anlattığım günü anımsıyorum. Ne çok gülmüştük. Hatta bunu daha sonra eğlenceye dönüştürmüştü. Beni ziyarete gelen Türk dostlarıma koluna astığı bir peçeteye yaklaşp “Efendim ne içmek isterdiniz?” diye sormak onlarla arasındaki ilk dostluk kapısını aralamasına, ona karşı inanılmaz bir sempati duyulmasına yarıyordu. Köln’de tarihi bir binanın çatı katında bir Alman uşak ve Türk efendisi. Hem de kadın efendi, ben!

Sebastian, Brezilyalılar gibi esmer tenli olmadığından Türklerin, dolayısıyla benim yakışıklı erkek ölçülerime pek fazla uymuyor. Bu konuda ben Türk’üm, kaşlı gözlü esmer adam severim. Sarı ince telli omzuna düşen saçlarını jöle katmanlarıyla bir türlü şekle sokamayan, sokamadığı için de Almanların Ordnung (düzen) prensibine sadece saçı değil, kılık kıyafeti ile de pek uyamayan, bir doksan boyunda, kalın çerçevesi, eski moda, neredeyse yirmi yıllık gözlüğünün (değiştirmek için bir türlü göz doktoruna gitme fırsatı bulamamış, hal böyle olunca gözleri bir şekilde camlarına uyum sağlamayı başarmıştı) kalın camlarının ardından çoğu kez hüzünlü bakan, alnındaki derin çizgilerle yansıttığı şaşkın halleri ve kahkahası bol kocaman bir adam Sebastian. Kendi tabiriyle bir traktör. Hani kalabalık bir sokakta önünüzde yürüyorsa, yavaşlığından sıkılıp arkasından itmek isteyeceğiniz iri cüsseli bir mahluk-u şahane. Genellikle kat kat, koyu renk spor kıyafetler giyer ve yüzünde kendisini daha naif gösteren birkaç günlük sakalla dolaşır

Sebastian. Müziğin yanı sıra tiyatro eğitimi aldığından olmalı, sesini hem güzel hem de etkileyici kullanmaktan hoşlanır. Yürüdüğü gibi konuşur. Ağır ağır, tane tane. Lakin onu dinlerken, eğer yine onun tabiriyle siz de yarış arabası iseniz, “Hadi artık dökül, anlat ne demek istediğini!” dememek için kendinizi zor tutarsınız. Bu ağırlığın ardında sonsuz bir sabır ve hoşgörü yattığını anlamanız için siz de sabırlı olmalı, onunla ve onun ritminde vakit geçirmelisiniz. Yani gerçek Sebastian’ı sevmek için onu hızlandırmaktan vazgeçip sizi yavaşlatmasına izin vermelisiniz. Ya da onun hayatında istediğiniz yeri zorla işgal etme arsızlığını gösterebilmelisiniz. Zira bunu ondan beklerken saçlarınıza ak düşebilir. Bu kitapta Sebastian’ı sevebilmenin ya da sevmekten vazgeçmenin ruhsal çözümlerini okumayacaksınız. Bu kitap sadece Türk malı bir yarış arabasının Alman marka bir traktör ile pek de adil olmayan yarışını anlatıyor o kadar.

Türk Malı Yarış Arabası?

“Türk milletinin yaptığı en önemli buluş, çeşmesi olan alafranga tuvalet” derdi profesör amcam. Kendisi İzmir’de özel bir Fransız lisesinden sonra Sorbonne’da siyaset bilimi ve ekonomi eğitimi almış olduğundan ve hâlâ aynı üniversitede ders verdiğinden ona inanmaktan başka seçeneğimiz yok. Bu durumda Türk malı bir yarış arabasının varlığını tasavvur etmek epey güç ama var. O benim. Tabii bana ne kadar Türk malı dersiniz onu bilemem. Çıkarımı siz yapın diye burada bir süre kendimden bahsetmek istiyorum. Aslında bu pek hoş bir duygu değil ama bundan sonra anlatacaklarımın daha açık seçik anlaşılabilmesi için maalesef gerekli.

Manisa’da doğmuşum. İzmir’e kırk kilometre uzaklıkta, muhafazakârlıkla modernlik, yerlilikle göçmenlik arasında sıkışmış küçük bir şehir Manisa. Doğduğum evi şehre tepeden bakan küçük bir köşk olarak tanımlayabilirim. Nedendir bilmem, ama pazartesi günleri yapılan temizlik sırasında tahtaları fırçalarken kullanılan arapsabununun kokusu ve zeytin, zeytinyağı, salça, kuru üzüm, pestil, yufka, sucuk hatta kış kavunlarının saklandığı alt kattaki kilerin serinliğini dün gibi anımsarım. Bu bizim tek evimiz değildi. Bazen hafta sonlarını ve daha çok ilkbahar ve sonbaharı geçirdiğimiz şehre yakın bir bağ evimiz, bir de yazları gittiğimiz İzmir’e bağlı o küçük kasabada denize nazır küçük bir dairemiz vardı. Bu üç evin arasında, valiz toplayıp eşya yerleştirmekle geçen çocukluğumun en ilginç günleri çok kültürlü bir mahallede inşa edilmiş orta halli köşte geçti. Yüksek bir dolgunun üzerine kurulu Türk

evimizin Yugoslav, Bulgar göçmenlerine, Arnavutlara, Pomaklara ve Kürtlere tepeden bakan, görece ihtişamlı bir hali vardı. Anne tarafımda Rum, baba tarafımda Tatar, hatta Arap tohumları bulunduğunu Almanya'da yaşamaya başladıktan bir süre sonra öğrendim. Yılcı Arap ya da Ak Arap derlermiş bize. Suriyeli Hıristiyanlardan olma ihtimalimiz büyük. Mekânsal olarak tepeden bakıyorduk dedim, ama insanlara tepeden bakmıyorduk. Anne ve babamın her gün, bizde fazla olanı kimseye göstermememize dair uyarıları ömür boyunca bana eşlik etti. Hatta öyle ki o uyarıların beni bugün gereğinden fazla alçakgönüllü, gereğinden fazla kibar, hatta görünmez yaptığının farkına yeni yeni varıyorum, Almanya ile Almanya'nın bana verdiği kimlikle arama mesafe koyduğum bugünlerde.

Aslına bakarsanız çocukluğumdan beri bende biraz Almanlık vardı. Ukalalardan siner, insanların bana ihtiyaç duymasından gizliden gizliye keyif duyardım. Mahallenin bütün erkek çocuklarını, dedikodu çıkıp çıkmayacağına aldırmandan evde toplar, ders çalıştırırdım mesela. Bundan da anlaşılıyor ki çalışkanlık da Alman ruhunun yansımalarından biriymiş meğer. Ha bir de tek başınalık var, birey olma tutkusu. Evimizin bahçesindeki erik ağaçlarından birinin tepesine çıkıp, sadece günü değil geceyi de orada yalnız geçirmenin yolu olup olmadığını ilk düşündüğümde sanıyorum beş yaşlarındaydım. Henüz uzaklara gitmek istemezdim o yıllarda, annem, babam, babaannem ve iki kardeşimden oluşan ailem birkaç adım ötemde, yani istediğimde uzanıp dokunabileceğim ama istemediğimde göremeyeceğim mesafede olsun yeterdi. Belki de beni bir gün Almanya'ya sürükleyecek özgür ve özgün bir kişi olma arzusunun temelleri de o yıllarda atıldı. Ailem de dönemine göre kendine özgü sayılır. Babam tek çocuk mesela. İlk kocasından yoksul, yoksul değil aslında bütün kazandıklarını başkalarına harcayan, dolayısıyla kendi ailesini yoksullaştıran biri olduğu için

boşanan babaannem, ikinci kez en büyük tutkusu tambur çalmak olan Selanikli bir beyefendiyle evlenmişti. “Dışarıdan bizi dinleyenler bu evde her gün cümbüş var sanırdı” diye anlatırdı babaannem. Babaannemin tefle eşlik ettiği tambur çalan eşi şarkı söylemeye de bayılırmış. Ne keyif!

Üniversiteye başlayana kadar özgür ruhumu çevreden saklamak için çalışkan, terbiyeli ve sorumluluk sahibi olmayı tercih ettim. Mahallenin diğer kızları gibi erkeklerle flört etmek yerine vaktimi arkeoloji müzesini andıran şehir kütüphanesinden ödünç aldığım kitapları okuyarak, annemin hoşuna gitsin diye her türlü elişine merak sararak geçirirdim. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’ne başladığımda da henüz çocuk sayılırdım. On sekiz yaşımı doldurmadığımdan bankadan para çekmem için babamın yazılı bir icazet vermesi gerekiyordu. Babamla Ankara’ya gittiğimiz günü de hiç unutmuyorum. Ege’nin havasına yaraşan uçuk pembe bir döpiyesim ve aynı renkte espadrillerim vardı. Daha ilk gün bardaktan boşanırcasına yağan yağmur, başkent in kasvetli havasına zor alışacağı mın müjdecisi olmuştu hemen. Birkaç gün otelde kaldıktan sonra babam beni bir tanıdık aracılığıyla bulduğumuz öğrenci evine yerleştirdi ve gitti. Evet! Gitti. O gitti ben ağladım, hem de hü ngür hü ngür, günlerce ve gizli gizli ağladım. Çünkü sonradan alışkanlığa dönüşecek yabancılık kavramıyla ilk tanışmamdı bu benim, hem şaşkın hem de üzgündüm. Annemin anlattığına göre onlar da şaşkı ndı. Ankara’da bana eğitim nutukları atan babam, “Kızımı kendi ellerimle nasıl yalnız bırakıp geldim?” diye günlerce için için ağlamıştı. İşte ben o gün bugündür özgürlük telaşı içindeyim. Beni bu telaşla tanıştıran ilk yabancı şehrim Ankara’yı işte bu yüzden hâlâ çok seviyorum.

Kızılay’da, Ankara’nın göbeğinde, bahçe içinde bulunan Mülkiyeliler Birliği, bizim dönemimizde bile siyasetin yapıldığı, Siyasal

Bilgiler Fakültesi'nde eğitim gören gençlerin gelecek planları kurarken, kendinden önceki kuşakların tecrübesinden yararlandığı Türkiye'nin en eski sivil toplum örgütlerinden biridir. Bizim dönemimizde bile dedim, çünkü 12 Eylül darbesinden sonra üniversiteler susturulmuş, düşünce ve ifade özgürlüğü sınırlandırılmış, sivil toplum örgütleri ve sendikalar etkisizleştirilmiş, öğrenciler adeta siyasetten, hatta kendi haklarını bile savunmaktan uzaklaştırılmıştı. Buna rağmen Mülkiyeliler Birliği, benim özel hayatımda kendine biçilen misyonunu gösterebildi diyebilirim. Dün gibi aklımda; okulun bitmesine aylar kala bir gün, kütüphanenin bulunduğu salondan bahçeyi izliyordum. Gözüm uzun süre, bahçe kapısından içeri giren lacivert takım elbiseli ya da döpiyesli, bordo çantalı bürokratlara takıldı kaldı. Bu manzara içimi öyle daralttı ki işte o an asla memur olamayacağıma karar verdim. Üniversitede çok başarılı değildim, ama ağır, ince eleyip sık dokuyan, şüpheli bir yanımda vardı ve bu yanıma geliştirmek için Almanya'da yüksek lisans, dolayısıyla akademik kariyer yapmamın hiç fena bir fikir olmadığına kanaat getirdim.

İkinci alternatifim de ki bu sadece bana karnımın söylediği bir önseziydi (Aaa Almanlar gibi cümle kurdum, Almanlar içindeki sese karnımdaki der), televizyonda çalışmaktı. O dönemde bu hayalimi gerçekleştirebileceğim bir tek kurum vardı, o da TRT idi. Önüme koyduğum iki hedefime de ulaşabilmek için elimde kullanabileceğim hiçbir avantaj yoktu, yani hangisine karar verirsem vereyim sıfırdan başlayacaktım. İşte sıfırdan başlayabilme cesaretini bana Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde aldığım eğitim vermişti. Orada en iyi neyi nereden ve nasıl öğrenebileceğimi öğrenmiştim, bu da iki meslek gurubu için yeterli bir beceriydi. Önce daha zor olanından başlayarak, ekonomi eğitiminin iyi olduğunu duyduğum Kuzey Almanya'daki Kiel Üniversitesi'ne başvurduğum,

beni kabul ettiklerini yazıp bazı belgeler istediler. Bu belgelerimi hazırlamamda şimdilerde cehalet üzerine derin cümleler kurup popüler olan tarihçi İlber Ortaylı yardımcı oldu. Yaşadığım bir şanssızlık, benim bambaşka bir başlangıç yapmama neden oldu. Kiel'e gönderdiğim belgeler postada kaybolunca akademik sevdamı ertelemek zorunda kaldım. Bu arada Ankara Film Festivali'nin ilki yapılıyordu ve Mülkiyeliler Birliği de organizatörlerden biriydi. Birliğe yardım ederken tanıştığım yapımcı ve sunucu Seynan Levent bana TRT'de kendisiyle çalışmamı teklif edince, tereddütsüz kabul ettim. Bu kadar kolay olmuştu işte televizyonculuğa ayak basmam.

TRT'ye ayak basmam kolay olmuştu ama ayakta kalmakta epey zorlanmıştım. Bir kere sözleşmeli eleman olarak ve günde neredeyse on iki saat çalışıyordum. Kiramı hâlâ babam ödüyordu. İş kavramakta hiç zorlanmadım, ancak rekabete göğüs germekte çok başarılı olduğum söylenemez. Bulabildiğim en iyi yol kamera arkasında kalmayı tercih etmekte. Zaten ünlü olmak gibi bir derdim yoktu, gördüklerimi kitlelere hem de geniş kitlelere anlatmak bana yetiyordu. Böylece görünür olmanın bedelini ödemediğim gibi, daha araştırmacı dolayısıyla daha belirleyici çalışmanın meyvelerini yemeye başlamıştım. Epey de meraklıydım. Her şeyi öğrenmek istiyordum. Biraz meraktan biraz da çat pat Almanca bildiğim için Alman İkinci Kanalı ZDF ile ortak yapım olan bir TV filminin çekimlerine katılma şansım oldu. "Eine Liebe in İstanbul – İstanbul'da Bir Aşk" adlı, adından da tahmin edilebileceği gibi, bir Alman ile Almanya'da yaşayan bir Türk kızının aşkını anlatan bu film bana da hem Almanya'nın hem de benzer aşkların yollarını açmış oldu.